

Ludwig Wittgenstein

Editor's Note

Published by the Ludwig Wittgenstein Project.

Translated by Ashok Vohra

This digital edition is based on Ludwig Wittgenstein. On Certainty — . Translated by Ashok Vohra, Indian Council of Philosophical Research, 1998. The original-language text is in the public domain in its country of origin and other countries and areas where the copyright term is the author's life plus 70 years or fewer. The translation was kindly released by Prof. Ashok Vohra under the Creative Commons Attribution-ShareAlike licence. The web edition was created by Michele Lavazza and proofread by Abhishek Manhas under the supervision of Désirée Weber.

1. $\frac{1}{-}$

； ， (.)

2.

3. , “ ” , “ ” — - ,

4. “ ” “ ” (“ , , ”) : “ ” ? ? !

5.

6. , () - ? — “ ”

7. , “ ” , “ ” , ,

8. “ ” ” “ ” : , “ ” “ ” “ ” (“ ” “ ” “ ”)

9. — , ?

10. ? ! , — ? ‘ ’ “ $2 \times 2 = 4$ ” ? “ $2 \times 2 = 4$ ” “ ” “ — , “ $2 \times 2 = 4$ ” , “ ” , “ ” - ,

11. “ ”

12. — “ ” “ ”

13. “ ” “ ” — “ ” “ ” ? ; “ ” “ ” “”

14.

15. “ ” ,

16. “ , ” : “ ” “ ”

17. “ () : “ ? ?

18. : “ ” : - -

19. “ ” : “ ” — ; , —

20. , “ ” — , ? , -

21. : “ ‘ , ‘ , ‘ , ‘ ” “” “ ” —
- — ,

22. “ ” ; “ ” ,

23. (,); , , , ,

24. : “ ? ” (:) - : ? , ,

25. “ ” — “ — ”

26. - ?

? ?

27. , “ ”

28. ‘ ’ ?—

‘ - ’ ?—

29. -

30. : “ , ” ,

, , ,

31. -

32. , “ ” “ ?”— , ?

33. ,

34. ? — : - ?—

35. ? “ ” ?—

: “ ”?

36. “ ” “ ” , “ ” (, ,) “ ”

37. “ ” : ; , , -

38. : ‘ ’ “ , “ ? -?”

39. , :

40. “ ” “ ?” , “ ” “ ”

41. “ ” , “ ” “ ” “ ”

42. “ , ” ” , ” ? — , - , - “ ” , “ ” “ ” “ ”

43. : “ $12 \times 12 = 144$ ”? — $12 \times 12 = 144$?

44. ,

45.

46. ? ! — :

47. , ,

48. , ?

49. :

50. ... \times ...=...?

51. : “ !” ? — ; 0

52. , “ ” “ ” (,)

53. , , : ‘ ’ ‘ ’

54. - :

: ;

55. ? ?

56. : “ , - ” , — , , ...

: : -

-

57. “ , , ” ? —

: “ , ” ?

“ , ” : “ ” ?

58. “ ” “ ” “ ” “ ” “ ” “ ”

59. “ ”

60. , “ ” , “ ”

61. ...

62. “ ”

63. - , - - -

64. “ ” “ ”

65. - ,

66. - , - ? ?

, , , , :

67. ?

, , , , () ,

??

68. : ?

69. :“ ”, ,

70. , , , () ,

71. , , : ,

72.

73. ? ?

74. : , ? , :

75. : , ; , ?

76.

77. , , ? ? ?

78. ?

79. , ,

80.

81. : ,

82. -

83. -

84. - , , ,
, () , --

85. ? - ? : : “ ? ” ? ? () , ?
“ ” — , ?

86. “ ” “ ” ?

87. ? , , , - ? , ,

88. , - - -

89. : “ ”

- ? : ? — : : “ , ” : -

90. “ ” “ ” - “ ” “ ” “ ” (“ ”) - , (, :) - , , - ,

91. , ? 0

92. : , , ? — , — ? : ?
? , ;

- , , - : “ ”

93. , — ? - —

94. , :

95. ; ,

96. ; -

97. ; , ;

98. , “ , - ” :

99. - , ,

100. ,

101. , “ ”

102. , , , — ? - ,

103. “ ...” ,

104. ,

105. , - :

106. , ; , — ? - (:
) , , ?— ,

107. ?

108. “ ? , ? - - , “ ?” , “ ?”
: “ , ; ”

109. () “ ” ? ?

110. ?— “ ? ?” — :

111. “ ” , , ?
:

112. ?— - ?

113. + = +

114.

115.

116. “” : “”? : “”

117. ? ?

“ ”

118. : ; ?

119. : ? ?

120. ? , ?

121. : “ ”?

122. ?

123.

124. :

125. “ ?” ? ? (- ?)

?

126. “” ?

0

127. ? “ ” ?

128.

129. ;

130. ,, ? ? , .

131. ,

132. ;

133. ? ? 0 : ? — ?

134. “ 0 ” - — (: :)
? — ? - ?

135. () ? ? ? , - ?

136. , ; ,

137. ,

138. ,

, - - ; ? — “!” “ ?” — ? ? : ?
“” “”

139. - ,

140. :

141. - , ()

142. -

143. , , ? : , - , , ,

144. , - , ,

145. “ ” ?

“ ”

146. “ ”

-- , - , —

147. , , —

148. - ? ?

149. ,

150. ? ? ? ? “ ? : ; -

151. : - , ; -

152. , , ,

153. , () --

154. -

: ,

155. (“ ,) :

156.

157. ? ? ?

158. , - ?

159. ; , , , - , - - , : ;

160.

161. -

162. -, , -, ? : ? ? ?

163. ?

, , 0?

164. - ?

165. : “ ” :

166.

167.

- — : ,

168. , , ? , ?

169. - - ?

170. , ,

4000 , ,

: ?

171. ,

172. : “ ”, ? “ ” ?

173. ?

？ ？ ？ ？— ？！ ？

174.

175. “ ”；

176. “ ” “ — ” “ ”； - ：“ ”

177. ，

178. “” “ - ” “ ” “ ” ，

179. ：“” ；“”

180. “” “ ” ， “” “ ”

181. “” “”

182. ， — — -

183. “ ”

184. “ ”

185. ； 150 -

186. - ， 150

187. “ ？” — “ ， ”

188.

189.

190. ；— -

191. — ? — , ?—

192. ,

193. : ?

194. “” , ,

? ? ?

195. ?

196. , , ,

“” - ,

197.

198.

199. “ ” “ ” , “ ”

200. “ ” :

201. : “ () , , ?”

202.

203. [²

? ? “” ,]

? ()

204. : ;— , , - ; -

205.

206. “？”“”；，“”

，，，

207. “！”

208. - ?

209. ， ，

210. ， ?

211. ， ， ： (-)

212. ， - ？ ？ ？ ，

213. “ ”

214. - ：“ ！”

215. ‘ ’

216. “ ”

217. () ？ ？ ， ； ，

218. (-) ？ ？

219. — —

220.

221. ?

222. : (-) ? ?

223. - ?

224. “ , ”

, ? - ?

225.

226. ?

227. “ ?!”

228. “ ‘ : ’”

229.

230. : “” ?

231. : -

232. “ ”

: “ ”

,

233. , -

?

234. ; ,

235. ,

236. “” ? ?

? ? , ?

237. “ ” :

“ ” —

“ ” ‘ ’ , “ ”

238.

239. - ; - : :“ ”

240. - ? ? - , , , - ?

241. - ?

242. :“ ”?

243. “ ” “ ”

,

244. “ ” “ ?”

245. ? , ? , “ ” ,
 , :“ ”

246. “ ” “ !” — ‘ ’ ?

247. ? ? ?

248.

249.

250. ,

-

251. :

252.

253.

254. “

255. , , , - “ ” , ,

256. - -

257. -

258. “ ”

259. ,

260. “ ”

261. ,

262. - : —

-

263. -

264. , , ,

265. “ ”?

266. ?

267. “ - : ”

268. “ ” — ? “ , ”

269. ? - — ,

270. “ ”

271. ,

272. =

273. ?

;

274.

- -

275.

,

- ?

276.

277. “ ”

278. “ ”

279. ,

?

“”

280.

281. , . . , , , — ;

282. , -

? - ? ?

283. , ? -

284. ,

; , ,

285. -

286. ; - : —

- -

23.9.50

287. -

288. , , , , ? - ,
? ?

289. , ,

290. - ? “ ” ?

291. -
: “ ?” —

292. - - , -

293. “ 100° . ”

294. , “ ”

295. , , ? ,

296. “ ”

297. ,

298. ‘ ’

299.

10.3.51

300.

301. — ?

302. “ ”, ,

303. , , ?

304.

305.

306. “ ” “ ” ? “ ” — ?

307. - , , -

308. “ ” “ ” “ ” (“ ” 0 ” “ ”) , - :
|

309. ?

310. , “ ”

311. ()—

312. — ? ;

313. ? —“ ”

314. :“ , , ?” :“ , !”?

, -

315.

— — ; ; ,
 , ,

316. ?

317. (!)

12.3.51

318. ‘ ’ -

319. ?

320. “

321. : — “ ”, “” ?

322. ?

323. ?

: “ ”

324. ,

325. , , ,

326. ?

327. : “ : , , , - -, , ”

328. “ . . ”

329. “ — “” —

330. “”

13.3.

331. , ?

332. - , “ ; (?)

— ? ? : “ ”

333. “ ?” “ ” “ ? ? , ? - ?” — :-

334. :

335. - , -

336.

?

,

337. —

-

338. - : “ ” , , ?

? ?

339. - : “ ”

340. , , “”

341. , ,

342. ,

343. :

344.

345. “ ?” , , ,

346. : -

15.3.51

347. “ ”

348. “ ” , , — , , -

349. “ ” — : : “ ”, — “ ” , , — ,

? : “ , ” — (); “ ” , ,

-

350. “ ” - “ ” , | (, ,) : “!” , “!” () , ; ? (!)

351. “ ?” “ ?” “ , ” , , , ?

352. “ ” : “ , , ?” : “ ” ? —

353. “ ?” — “ , ” — “ ” ? “ — ” ?

354. ,

355. : () “ ?” “ - ; ” : , - “ ”
: “ ” -

356. “ : ” , “ ”

357. : “ “ ’ , ”

358. - :

359. , -

360.

; ? --

361. : : --

362. ?

363.

364. : “ , — ?” (,)

365. : “ ” , — ?

366. “ ” , “ ” ?

367. “ ” “ ” “ ” ?

,

368.

16.3.51

369. “ ” ? ,

370. : “ — - , ” ” - ,

371. “ ” : - , “ ” “ ” “ ”

372. “ ? ” (“ ”) “ () ” —

373. ?

374. “ () ” “ ” - ‘ ’

375. , , -

17.3.

376. 0

377. 0

378.

379. “ ” — ?

380. : “ ! ” ,

381. “ ” -

382.

383. “ ” : —

384. “ ” ?

385. , 0

386. , —

387. :“ ; ; ?” “ ”, “ ”, “ ” , :“ ”
: “ ”

[- ,]

388. ?“ ” “ ” ?

18.3.

389. — , :“ ” :“ ”

390.

391. - “ ”

392. - - ()

393. - “ ” (:) —“ ?” “

394. “ ”

395. “ ”

396. $(2)^3$ - ? —“ , ”

397. , : ? ? , “ ” ?

398. ?

399. ?

19.3.

400.

401. : () —“” “” ,

402. “ ” - ;

| “ ”⁴

403. ; , — -

404. : :

405.

406. “”

407. “” “ !” — - , (?) -

408. , —

409. “ ” — ? — “ — ”? ? ?

20.3.

410.

411. () “ ” - , :

412. () “ ” , “ — ?” — “ ” “ ”

413. : “ ”; “ ?” “ ?”

414. : ? ? — “ ?” “ ”

415. , “ ” ? “ ” “ ” ? - “ ” ? “ ” “ ” ?

“ ” — ,

416. ?

— “ ” —

21.3.

417. “ ” ? : ? () “ ”

418. ?

419. “ ” ? ; —, ? ?—

420. : — ? - ?

?— “ , ? ?

421. — ; , —, ?

422. ,

(-)

423. “ ”? , , — ?

424. “ ” , ⊢ “ , ” 0 : “ - ”

: “ - ” ?

425. - , ? — ? ?

, “ (-) ” : : “ ..” :

21.3.51

426. - ,

?

22.3.

427. “”

428. , - , - , - () ?

23.3.51

429. , - ?

? ?

; ?

430. “ ?” — “ ” : ”?

26.3.51

431. “ , , , ” , -

? ? — - - , — “ ”

432. “” “

433. ∴, “ ” “ ; ; ” , - , -

434. - - ? , , , : , ———

27.3.

435. , “”

436. ? ?

437. :“ ” ; ?

438. ?

439. “ ”

440.

441. “”

“ ”

442. ?

443. “ ” — (“ ”,) — , ?
, “ ‘’ - ”, “ ”, “ : - ”

444. “ ”, “ - - ” “ ”

445. “ ” ?

446. ? - ?

: “ () - ? , , ,

28.3.

447. $12 \times 12 = 144$ “ ” ,

:

448. : (,) ‘:’ “ ” ?

449.

450. : “ ”, “ ” “ “: ” “ ?” “” “ :
....” , — ?

451. — “ ” “ ” — :

452.

453. : : “ ” — ?

454. ,

29.3.

455. - - $2 \times 2 = 4$

456. :, () , ?

457. , - ?

458. : - ?

459. ? (‘ ’)?

460. “; , , ” ? , : “ ” ? ;, ‘ ’
? — — — ,

461. : “ — ” — , ? - ? ?

30.3.

462. — — ? : ?

31.3.

463. “ ”

3.4.51

464. : :“ ” ?

“”

465. “ ” “ ” ? : - : ,

466. :

467. ; ,“ ” :“ ”

4.4.

468. ,“ ” ; ; ; ,“ ?” ,“ ”
?

469. “ ” ;

470. .. ?

5.4.

[]

471. , :

472. -

473. ,

474.

475. ; ,

6.4.

476. , , , — , , ,

“ ?” - ? ?

477. “ ; , ” — ? ?

- ?

7.4.

478. , ? ?

479. ?

8.4.

480. “ ” “ !” , - : “ ’ ? “ ’ — , ?

481. “ ”

() :

482. “ ”

483. “ ” : “ ?” : “ ; ” — “ .. ?” — : “ ” — ?” — : “ ; ” “ ?” — : ; ”

484. , “ ” ,

485. “ , ?”

9.4.

486. ..? ?

, ? “” ? ?

487. ?

488. ,

,

489. “ ” ?

490. “?” -

: ,

10.4.

491. “ ..?”—, “?”

492. “?” : ? ? ? —

“ ”— () — “ ?

493. : ?

494.

?(5)

495. “ !”

496.

497. : , , , — ,

11.4.

498. “!” — (—“ ”)

499. : “ ”

500. “ ”

! “ ” “

501. ?

502. “ ”?

503. “ ” “ ” — “ ” “ ” — “ ” ?

504.

505.

506. “ ”

?

507. “ ‘ ’ ?”

508. ?

509. : - (“ ”)

510. “ ”

()

- ,

511.

?

12.4.

512. :“ ?” :“ ”

513. ?—, , ; :: , “ ”, “ ”, ?

514. ; “ ” ?!

515. .. “ ” ?

516. () ,

517. , ? ? ? ()

518. ?

519. “ ” : , “ ” ; ,—, ,

, ,

, - - —

13.4.

520. (“ ”) , - -
:“ ”

14.4

521. — “ ” “ ”

522. : — — , , ,

523. : ;

15.4.

524. - (‘ ’) , ?

, - “ ” , — “ ” , “ ” (“ ”) ?

, , “ ” —

0 (, ,) “ ” , , ,

525. , : ? , -- ,

16.4.

526. - “ ” , , ,

527. “ ” - ‘ ’ “ ” ,

- ‘ ’ ‘ ’ ; :

528. : , “ ? ” — “ ; - ”

529. ,

530. (,) “ “ ” “ ” — , ,

531. , : ? “ ” ?

532. . ; , “ ” -

[- : , ,]

533. , “ ”

534. : “ - ”?

“ ” , — : “ ”

535. - “ ?”

536.

537. ?

538. - ;

539. ?

540. “ ” “ ” , ?

541. “ — ”

542. “ ” : ”

543. “ ; ”

544. 0, “ ” ———

17.4.

545. ‘ “ ’

546. , , “ ”

547. “ ” “ ” : “ , !”

548. -

549. - “ - ” - ,

[-]

18.4.

550. ‘ ?’; “ ?”

551.

552. - ? — ?! ;,, ,

?

553. : “ ” — “ ”, :

554. - -

19.4.

555. ? — “ ”; :“ ” - , , - -

,

556. :

, :“ (“ ”) ”

557. () -

558. , ? ? : ? :“ ”?

, , —

- -

559. - : ()

—

560. -

561. “ ” “ ”

562. “

563. “ - ” — “ ” ? — “ ” “ ” (:)

“ ”

“ ” “ ”

564. : , , : “ ? ” “ — ” “ ” , , , , ,
“ ”

565. “ ” “ ” “

566. - (2) ⁶ “ ”

, - (“ ”) — , - , “ ‘ ... ’ ” , -

567. , .. , 100° . ?

568. -

569.

, “” , — — —

570. “ ; ”

571. “ — ”

572. ?

: “ ”, ; ?

573. ?

574. : “ ”, “ ”?

“ ” : , ,

575. ∴, “ ”

576. , “ ?” — “ ” “ ?” “ ”

577. “ ”

“ ” ? ?

578. ? “ ”?

579. - -

20.4.

580. “ ”, ()

581. , “” : ?

582. “ ” : — :

583. “ ‘ ...’ ” — ? — “ ”

“ ‘ ...’ ” “ ” ?

584. “ ” “ ? ” ? — “ ” “ ” ; 7 “ ” ?

585. “ ” “ ” ?

586. “ ” “ ” “ ” ?

587. : “ ” “ ” ,

588. , “ ” , “ ” ? “ ? ” — “ ” — :
: “ ” ; “ ”

“ ” , , “ ” “ ”

589. , ?

590. “ ”

591. “ — 0 ”

“ — 0 ”

“ ” ; : “ ” :

“ ” , : “ ” ,

592. “ , ”

593. “ ” “ ”

“” -

594. ..

595. “ ?”

, ; ()

596. .. “ ?” - —, , , , “ ” “ ”

597. “ ?” : “ ”

598. “” : “ , ”?

, , , — : “ ; ” “ ” ,

599. , 100° . () , - —
, , $\frac{8}{}$:

-

600. - ?

— , : ,

22.4.

601. , : ,

23.4.

602. “ - ”, “ - ”?

603. , - ,

, — ? —

604. - 100° .

? ? ?

605. , - ?

606. — ?

607. “ , — ” ? (“ ”)

608. - ? ? “ ” ?

609. ? - - () ? — “ ” - - ?

610. ?

611.

612. “ , — , ? ; ? ()

613. “ ” , “ ” ‘ ’ — , ? ? —
— , : - , .. ?

614. : (“ ” -),

615. : “ (-)”?

616. - ?

617. - -

, - ?

618. - “ ()

, ? , “ ”

619. : ? , “ ”

620. “ ”; , -

24.4.

621. - : “ -- ” , — “ ”

622. , , , “ ” ? (“ ”)

- - , -

623. () : “ — ”

624. “ ” ? ” “ ” : “ , ”

? ?

625. , “ ” ? ? — “ ? ” : “ ” —

,

626. : “ , “ ”

627. - ? ()

628. “ ” .. - - , - .. , - , —

629. , “ ” , “ : ”

630. -

631. “ ”

632. : , , ,

633. “ ” — ? ? “...”, ? “ ”?; ?

634. “ ; ”

635. “ ; ”

636. “ ; ”

637. “ ”

- -

25.4.

638. “ ”

639. — — ?

640. :

641. “ — ” — ?! — “ ’ ? — ? ,

642. : “ , .. ! ” — , , , ?

643. — — “ , “ ”

644. , ?

645. , — , ,

646. , -

647. - -

648. ‘ ’

“ ” :“ ?” :“ ?” :“ - ?”
, ()

649. (— — () , () “, ” “ ” — “
”)

650. : () — - “ ” —

651. $12 \times 12 = 144$ - -

652. , ? , ?

653. $12 \times 12 = 144$, -

26.4.51

654. — “ 12×12 ” - - :“ ‘ $12 \times$
 12 ’ , ‘ 144 ’ ” ?

655. , , :“ ; — ”

656. .. , -

657. —“.... ”,

, , ,

658. “ ?” — ?

659. “ - ”

, “ - ” ,

, -

660. :“ .. ?” :

661. , ?

662. “ — ”

, ,

663. “ ”

664. :

665.

666. - () ? ?

667. , :“ — ” “ ?” :

668. - ?

(:“ .. , ”)

, ’

669. “ ”

27.4.

670.

671. — — , — () : ;

672. ‘ ?’

673. , ? ?

674. , ,

(. .)

675. , ,

, -

676. “ ?” , : “ ” “ ” ,
,

1. , .. “ ” , xxv, 1930; “ ” , , , .. , 1925 - , : , 1959 ↵

2. 0↵

3. I §2. 0↵

4. , I↵

5. I xvii, .↵

6. §2. .↵

7. (.)↵

8. ? ↵